

Vore udenlandske Markeder og Omsætningsforhold for Kvæg og Kød.

Foredrag i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab den 25. Januar 1911
af Veterinærkonsulent *Johannes Arup*.

Da Landhusholdningsselskabet i Forfjor beærede mig med en Anmodning om at give nogle Meddelelser om den Virkning, den ny tyske Toldtarif af 1906 havde haft paa vor Kvæg- og Kødudførsel, var Forholdene saa indviklede, at jeg mente at burde udsætte Sagen, fordi Forventningerne om Toldlovens Virkning havde fremkaldt et saa betydeligt Kreaturtillæg i Tyskland, at det næppe kunde anses for naturligt og varigt. Jeg følte mig endnu overbevist om, at den Formodning, jeg havde fremsat i et Foredrag om den tyske Toldtarif her i Selskabet i Marts 1905, at det dog blev Kødproduktionen, der vilde vedblive at være den mindst lønnende, og at Kornpriserne vilde blive stærkere paavirket af Toldforhøjelsen end Kødprisen, og saa vilde holde Stik under de ny Forhold, og det uagtet Klagerne over Kreaturmangel blev mere fremtrædende i Syden. Nu da disse Klager er bleven almindelige i saa godt som hele Europa, er der Anledning til at tage Sagen op, og jeg skal derfor forsøge paa at give en Fremstilling af de Hovedmomenter, der har haft Betydning for vor Kvæg- og Kødomsætning siden 1890 (der danner et Vendepunkt for den senere Udvikling) og har ført den til det tyske Marked, forinden jeg undersøger Aar-

sagerne til den paaberaabte Kødsmangel og dens mulige Betydning for vor Kvægomsætning.

Vor Kvæg- og Kødproduktion har nemlig ikke kunnet udvikle sig paa samme gunstige Maade som vore øvrige Landbrugsproduktioner, fordi den i en længere Aarrække ikke har kunnet gøre Regning paa et stabilt Marked og arbejde for sin Udvikling med dette for Øje, saaledes som f. Eks. Smør, Bacon og Æg for det engelske og vore Heste for det tyske Marked.

Man har vel i Almindelighed været tilbøjelig til at be-
 tragte det Forbud, som den engelske Regering udstedte i
 1892 mod Indførsel af Kvæg som den egentlige Aarsag til,
 at vor Kvægudførsel til England ophørte, men det er
 næppe rigtigt, eller i hvert Tilfælde ikke den eneste. Alle-
 rede i Firserne havde der begyndt at vise sig Kvægsmangel
 i Tyskland, og Forholdene udviklede sig snart saaledes, at
 vi ikke blot, som vi havde været vant til fra gammel Tid,
 sendte Magerkvæg fra det sydvestlige Jylland til Marsken,
 men ogsaa begyndte at faa vort Fedekvæg bedre betalt i
 Tyskland end i England.

Allerede i 1891 havde vi derfor ført $\frac{4}{5}$ deraf syd paa
 og kun $\frac{1}{5}$ vest paa.

Siden har Prisen paa Kvæg fra 1896 til 1906 været
 uafbrudt stigende i Tyskland, medens den siden 1900,
 naar dog undtages det abnorme Aar 1902, er gaaet nedad
 i England.

Det er derfor blevet det tyske Marked, der i den
 sidste Snes Aar har faaet den største Betydning for vor
 Kvæg- og Kødomsætning, hvorfor det hovedsagelig er Om-
 sætningsvilkårene for dette, der vil komme til at beskæf-
 tige os.

Overgangen til det tyske Marked faldt let nok for os,
 thi allerede længe før det nævnte Forbud standsede Kvæg-
 indførselen til England, var vi ophørt med at tilpasse vort
 Slagtekvæg efter det engelske Markeds Fordringer, paa
 Grund af at Kvægfedningen var bleven indskrænket be-
 tydeligt. I Halvfjerdsenerne, da Kvægprisen var høj, sendte vi

hovedsagelig Fedestude af fortrinlig Beskaffenhed og i tilstrækkelig Mængde til Londons Marked, saa at de i det mindste til bestemte Tider af Aaret kunde konkurrere med de bedste engelske Varer og hævde det gode Ry, som det jyske Fedekvæg havde Alders Hævd paa. Dog efter som Prisen paa Kød som Følge af den voksende oversøiske Indførsel faldt, gav vi slip paa Fedekvæget og gik mere og mere over til Mælkeribrug, fordi Smørprisen under det almindelige Prisfald paa dyriske Produkter viste sig mere stabil end Kødprisen. Smørproduktionen gik derfor fremad, baade med Hensyn til Beskaffenhed og Mængde, her hjalp Fælles- og Andelssystemet til at alle ringere Mærker forsvandt, medens det, hvad Kødproduktionen angik, var de gode Mærker — de fede Stude — der aftog i Antal og blandedes i betænkelig Grad med Affald fra Mejeribesætningerne — Udsætterkøer — som det ofte ikke lønnede sig at fede. Allerede i 1889, da jeg kom til England, var der saaledes blandt 89,000 Stykker Kvæg, som den Gang udførtes, kun 30,000 Stude, men 48,000 Køer og Kvier, Resten Kalve. Af den Grund var Markedet blevet flyttet fra London til Newcastle. Køerne kunde ikke konkurrere med det gode Fedekvæg, som solgtes i Londons Marked, men de kunde den Gang — inden det billige, frosne Kød kom frem — sælges til Kulminebyerne i Newcastles Omegn, hvor det gjaldt om at skaffe billigt Kød til den store Arbejderbefolkning. Studene fulgte med til det for dem ugunstigere Marked i Newcastle, fordi de var blevne for faa i Antal til at hævde deres tidligere Stilling i London og til at der kunde opretholdes en særlig Dampskibsforbindelse for deres Skyld. For første Klasses Varer kan man i det todfri England altid opnaa gode Priser, fordi der blandt den store velhavende Befolkning vil være Købere nok. Af billig Føde er der derimod tilstrækkeligt, og det gælder for de sidste Aartiers Vedkommende især om Kødvarer.

Som Udviklingen af vor Kvægavl er gaaet for sig i de sidste 30 Aar, maatte Kødproduktionen fjerne sig mere og mere fra det engelske Marked, og det skyldes den tyske

Befolknings forskellige Maade at leve paa, at den kunde søge og finde Tilpasning til det tyske. I England kender den store Mængde kun til at tilberede Oksekød som Steg, som ikke senere opvarmes eller omlaves, man har der ikke Brug for og vil derfor kun betale en mindre Pris for ældre Udsætterkøer, selv om de er gode, Slagtetyre har man heller ikke synderlig Anvendelse for, da man saa at sige ikke laver Pølser af Oksekød. I Tyskland er det anderledes. Der er endnu ikke den Forskel i Prisen paa Forkød og Bagkød som i England, fordi en stor Del af Befolkningen sætter mest Pris paa at anvende Kødet kogt, som Suppe og Kød, og Kødet skal ofte flere Gange opvarmes, da det sjældnere spises koldt til Maaltiderne. En betydelig Mængde spises i Form af Pølser. Til en saadan Behandling kræves Kødet af ældre fuldmodne Dyr, saa her kommer Kødet af Udsætterkøer, naar de iøvrigt er kødfulde og velnærede, til sin Ret.

Paa de Markeder, der forsyner den mere velstillede Industri- og Arbejderbefolkning i de tyske Fabriksbyer med Kød, foretrækkes derfor fuldmodent Kvæg, og der gives Byer i Rhinegnene, hvor der med fuldstændig Udelukkelse af Stude og Kvier kun findes Køer paa Markedet. Den udviklede Pølsefabrikation bevirker, at der er god Anvendelse for Tyrekød, der endog betales højt, naar der er Mangel paa Svinekød, desuden bruges hertil ogsaa ringere Varer. Alligevel kræver en Del større Byer absolut første Klasses Kød. I Köln og Hamborg forhandles saaledes kun velfedede Stude og Kvier, og det har i de sidste Aar været vanskeligt at tilfredsstille de Fordringer, der stilles til Slagtedyrenes Kvalitet der.

For Hamborgs Vedkommende ligger Forholdene endog saa gunstigt for os, at det foruden Forsyningen fra Danmark hovedsagelig kun modtager Slagtekvæg fra Marsken. Dette behersker Markedet den sidste Halvdel af Aaret, men er kun sparsomt til Stede i den første, da vort egentlige Fedekvæg kommer frem. Dog undergaar disse Forhold en langsom Ændring, efterhaanden som man i

Marsken gaar over til selv at opdrætte Ungkvæg, efter at den danske Indførsel heraf er forbi.

Der vilde saaledes ikke have været noget i Vejen for, at vi, selv med et til en vis Grad udviklet Mælkeribrug, ogsaa havde kunnet udvide og yderligere tilpasse vor Kødproduktion efter det tyske Marked, der stadigt har haft Brug for Kød, naar ikke en saadan Udvikling havde mødt Modstand af den voksende Protektionisme i Tyskland. Den har bragt os til at arbejde ensidigt med Mælkeribrug for Øje; Antallet af de Dyr, der egner sig for en virkelig rationel Fedning er svundet saa stærkt, at der ikke har kunnet være Tale om nogen egentlig Fremgang i vor Produktion af Fedekvæg.

Det var Rhinlænderne, der, da Kød mangelen blev følelig i Tyskland særlig efter 1888—89, fandt Vej til Danmark for at købe Fedekøer til de hjemlige Markeder. Fra København spredte de sig snart over hele Landet helt op til Limfjorden. Denne Trafik udviklede sig livligt, de udtog, hvad de havde Brug for, og da det netop var Udsættekøerne, som var mindst søgte i England, var det en Fordel for os, at vi kunde sælge dem direkte til de fremmede Opkøbere. I de følgende Aar, da Prisforskellen bevirkede, at vi ogsaa sendte en Del af vort øvrige Slagtekvæg til Hamborg, og særlig efter at Forbudet mod Indførsel af Kvæg til England havde tvunget til at sende alt vort Kvæg dertil, fandt Rhinlænderne det bekvemmere at købe Fedekøerne i Hamborg, hvorfor de ophørte med at søge dem i Danmark. Da endelig Mund- og Klovesygen udbrød hos os i 1892—93, hvorved Udførslen over Landgrænsen blev forbudt, saa det en Tid ret truende ud, og vi maatte for Alvor forberede os paa at slagte vort Kvæg for at kunne udføre det som Kød til England, hvis al Udførsel af Kvæg til Tyskland skulde ophøre, thi om at udføre Kød dertil var endnu ikke Tale.

Inden Landgrænsen atter blev aabnet, kunde vi dog føre Slagtekvæg ad Søvejen paa Betingelse af, at alt skulde slagtes i offentlig Slagtehus paa Udladningspladsen. Føl-

gen heraf var, at der sendtes en Mængde Kvæg til Havnebyerne Kiel og Lybæk, og at der blev gjort Forsøg paa at faa et særligt Marked for dansk Kvæg i en af disse Byer. Forsøgene strandede dog, da Forbudet blev ophævet, saa at Kvæget atter kunde føres direkte til Hamborg, idet der dér udviklede sig et meget betydeligt Komarked, hvor ikke blot Udsætterkøerne fra Danmark, men ogsaa fra Omegnen (Slesvig og Holsten) samledes og solgtes til de talrigt mødende Rhinopkøbere, der dog maatte lade det indførte danske Kvæg slagte i Hamborg, hvor Slagtningen af Kvæg derfor tiltog betydeligt. Fra et tidligere Gennemsnitsantal af ca. 1500 Stkr. aarligt, naaede Slagtningerne i 1894—95 op til 13 og 16,000 Stkr.

Heri indtraadte igen Forandring, efter at Rigsloven af 27. Juni 1895, der havde paabudt Karantæne for indført Kvæg ad Søvejen, var traadt i Virksomhed den 1. Oktober, samtidig med at Preussen igen forbød Indførsel over Landgrænsen. Nu oprettedes der Karantæner i Havnebyerne Aabenraa, Flensborg, Kiel, Lybæk, Rostok og Hamborg — samt Tønning, som dog ingen Betydning fik — og en Landkarantæne ved Grænsen i Hvidding, hvorigennem man ønskede at sikre Beboerne i Marskegnene den Tilførsel af Græskvæg, som de altid havde faaet fra Vestjylland, og derfor gjorde Brud paa Princippet ved at tillade Indførsel over Landgrænsen — hvorom senere. Afsenderne paaførtes herved en Del ekstra Udgifter, men Forordningen medførte dog ogsaa det Gode, at Karantænekvæget kunde forhandles frit i Markedet og føres levende derfra. Heraf benyttede Rhinlænderne sig, de ophørte med at slagte i Hamborg, som dog vedblev at beholde sin Betydning som Eksportmarked for Rhinegnene. Denne Tilstand opretholdtes, efter at der i Februar 1897 var bleven paabudt Tuberkulinprøve for det i Karantænerne indførte Kvæg. Thi saa længe de reagerende Dyr endnu kunde forhandles i aabent Marked, var Forskellen mellem dem og de ikke reagerende kun den, at de første skulde slagtes paa Stedet, medens de

sidste kunde føres levende fra Markedet. Dette bevirkede ikke engang synderlig Prisforskel mellem sundt og mistænkt Kvæg, da forholdsvis faa af de reagerende Dyr fandtes uskikkede til Menneskeføde, og der slagtedes derfor endnu i 1896—97 over 3000 Køer aarlig i Hamborg.

Havde det saaledes udviklede Eksportmarked for Køer bødet noget paa de forøgede Omkostninger, som de paabudte Indskrænkninger havde foraarsaget Afsenderne af dansk Kvæg, og derved gavnet os, saa var det ogsaa bleven nyttebringende for de slesvigske og holstenske Mælkeribesætninger og Markedet i Hamborg, hvorimod det maaske nok gik noget ud over Berlinermarkedet, som tidligere havde haft størst Betydning for Eksporten til Rhinen. De hidtil trufne Forholdsregler kunde endnu heller ikke siges at være særlig protektionistiske over for vor Udførsel. Den i nævnte Rigslov paabudte 4 Ugers Karantæne for det ad Søvejen indførte Kvæg var for dansk Kvæg bleven nedsat til 10 Dage, og den var vel ogsaa nærmest beregnet paa at forhindre en Gentagelse af den stedfundne Indførsel fra De forenede Stater, som var bleven forbudt paa Grund af Teksasfeber, da den i 1894 truede med at antage et større Omfang. Karantænetvangen saa vel som det tidligere preussiske Forbud mod Indførsel over Landgrænsen lod sig begrunde i Frygten for Mund- og Klovsyge, skønt det unægtelig var paafaldende, at Forbudet egentlig først kom frem, efter at Faren for Smittens Udbredelse fra Danmark var forbi, og man skulde synes, at det den Gang bestaaende Paabud om Slagtning paa Landingspladsen havde været betryggende nok. Derimod kunde den meningsløse Anvendelse af Tuberkulinprøven over for Slagtekvæg kun anses som en ren prohibitiv Foranstaltning, og det er da ogsaa herigennem, at man har søgt at imødekomme Agrarfordringen om at begrænse Indførslen.

I disse Aar følte vi endnu stærkt Trykket af det engelske Forbud mod Indførsel af Kvæg, fordi Prisforskellen paa Kvæg og Kød i Tyskland og England vekslede saaledes, at der til Tider kunde opnaas bedre Priser i Eng-

land, og da særlig for ringere Varer, der paa virkedes stærkt af nedadgaaende Priser i tyske Markeder. Men netop disse egner sig daarligt til Forsendelse som Kød, og da man for hver Gang, man efter nogen Tids Mellemrum genoptog Forsendelserne, maatte indøve Behandlingen af Kødet — saa vel under Slagtningen som under Transporten — paa ny, saa blev Lærepenge i Reglen vel dyre. Udførslen af Kød har jo trods de nationaløkonomiske Fordele den sikkert frembyder, hvor den kan udvikle sig frit, saa megen Modstand at overvinde, at den kun langsomt baner sig Vej, hvor den ikke som den amerikanske gøres til et rent Kapitalistforetagende.

Disse gentagne Forandringer i Indførselsbestemmelserne og den stadig voksende tyske Agrarbevægelse, der lod befrygte yderligere Indskrænkninger, skabte imidlertid saa usikre Tilstande for vor Kvægomsætning, at vor Produktion af Fedekvæg var gaaet yderligere tilbage. Navnlig Antallet af Fedestude aftog stærkt og erstattedes af Ungkvæg, Kalve og Køer, fordi vi ikke turde grundlægge vor Produktion paa flere Aars Arbejde. Det viste sig ogsaa, at der allerede i 1898, Aaret efter Tuberkulinprøvernes Indførelse, kom en ny tysk Bestemmelse om, at de i Karantænerne ikke reagerende Dyr skulde føres direkte til offentlig Slagtehus for der at slagtes, medens de reagerende skulde tilbagesendes ad Søvejen eller tilintetgøres. De tilladte Slagtehuses Antal var vel ikke saa faa, men kunde i Karantænebyerne og knapt en halv Snes Stykker i Rhinegnene kunde faa Betydning for os.

Det var jo allerede et enestaaende Skridt, at man i Tyskland havde fundet paa at anvende Tuberkulinprøven overfor Slagtekvæg, der skulde slagtes i Løbet af faa Dage under sagkyndig Kontrol, men det kunde anses som en yderligere protektionistisk Foranstaltning, at man nu paa bød Tilbagesendelse eller Tilintetgørelse af de reagerende Dyr. Prøven gav jo aldeles ikke nogen Oplysning om Kødet af det paagældende Dyr var brugeligt eller ej. Da de vragede Dyr tilmed ikke, ifølge vor Lovgivning, kunde fø-

res tilbage til Danmark, og en Dispensation fra vor Side let vilde paaføre os Mistanke om, at vi hjalp til at omgaa de tyske Bestemmelser ved, at de vragede Dyr førtes tilbage i slagtet Tilstand, saa viste der sig snart en Række Misligheder i Følge med de meningsløse Paabud, der ikke blev gennemført, vistnok for en Del fordi man havde begaaet den store Fejl ikke at anlægge og drive Karantænerne som Statsanstalter. De byggedes af Kommunerne eller Private, der var interesserede i at skaffe dem saa stor Tilgang som muligt, hvorved der opstod en Konkurrence, der fristede til at læmpe sig efter og omgaa de strænge Paabud saa meget som muligt. Saaledes viste Ulæmperne sig straks for Hvidding Karantæne, hvorfra de reagerende Dyr ikke kunde føres bort ad Søvejen. De blev derfor dræbte og nedgravede, hvad der kun varede kort Tid, thi dels blev de nedgravede Kroppe atter opgravede af omboende Smaakaarsfolk, naar der ikke blev holdt Vagt ved dem, og dels vakte denne Tilintetgørelse af fortrinlige Fødevarer saa megen Uvilje, at Autoriteterne allerede efter faa Ugers Forløb for denne Karantænes Vedkommende tillod Slagtning og Anvendelse af Kødet efter forudgaaende Kontrol som hidtil. Denne Læmpelse kunde selvfølgelig kun bidrage til at stille Fremgangsmaaden i de andre Karantæner i et endnu grellere Lys. Hvidding, som var i Brug indtil Udgangen af 1905, ophørte efter at det var bleven bestemt, at den tilladte Indførsel, der i 1900 fastsattes til 6000 Stkr. Ungkvæg, skulde aftage med 1200 Stkr. aarlig. For de andre Karantæners Vedkommende maatte de vragede Dyr føres til Søs, hvor de slagtedes for at kunne afsættes videre som Kødvarer, men det blev omsider klart, at den hele Foranstaltning var forfejlet.

For de andre Karantæners Vedkommende kom saa vel Afsenderne som Modtagerne snart ind paa en Omgaaelse af Bestemmelserne. Man ophørte hurtig med kun at sende Dyr, som havde bestaaet Tuberkulinprøven før Afsendelsen, da man lærte, at man kunde imunicere Dyrene og faa den fornødne Tuberkulin dertil fra Tyskland.

Hermed ophørte man dog ogsaa, da det viste sig, at Misforholdet mellem det Antal Dyr, der reagerede i Karantænerne og dem, der viste sig tuberkulose ved Slagtningen blev større fra Aar til Aar, uden at Autoriteterne bekymrede sig herom, før i Fjor, da der, som det synes, ved et Tilfælde blev bragt Forandring heri.

Skønt de Omkostninger, der herved paalagdes Omsætningen, var vokset betydeligt, saa var det dog en endnu større Ulæmpe, at det frie Salg ophørte, idet Karantænekvæget skulde sælges i et særligt Marked paa selve Slagtehuset, hvortil det førtes. Derved ophørte snart Komarkedet i Hamborg. Rhinlænderne, som havde ophørt at slagte der, da de efter 1895 kunde føre Kvæget til deres egne Slagtehus, var nu ikke villige til at genoptage denne Trafik, især da de mindre rhinske Slagtehus i Mellemtiden havde søgt at forhindre den ved at forhøje Kontrolafgiften, saa det blev dyrere at indføre Kød kroppe end at lade slagte paa Stedet.*) Da Adgangen til Karantænerne var forbudt Køberne, blev der nu ikke andet for end at sende Slagtedyrene efter Ordre eller i Konsignation direkte til Rhinmarkederne, hvorved Køberne dér i langt højere Grad end før er blevne raadende over Prisen. Kommissionærene, der nu maa sørge for at faa de fleste Køer afsatte direkte fra Karantænerne, sælger selvfølgelig saa mange af dem som mulig i selve Karantænebyerne, hvor de kommer til at konkurrere med det hjemlige Kvæg, saa Ophøret af Komarkedet i Hamborg er bleven føit som en Ulæmpe ikke blot for det danske Kvæg, men ogsaa for Handelen med Udsætterkøer fra Slesvig og Holsten, som nu for en stor Del maa søge til fjernere Markeder, navnlig Berlin, hvor Rhinopkøberne atter har deres Hovedmarked.

Udtrykt i Tal viser den Omsætning disse forskellige Bestemmelser frembragte i vore Udførselsforhold sig saaledes: I de fire Aar fra 1892 til 1895 udførtes aarlig 100,000

*) Efter Rigskødsynslovens Gennemførelse er disse Afgifter bortfaldne.

Stkr. Slagtekvæg, hvoraf 14,000 Stude over $2\frac{1}{2}$ Aar; i 1896—97 var Antallet 92 og 83,000 Stkr. med gennemsnitlig 9000 Stude og i 1898 og 99 sank det indførte Antal Slagtedyr til gns. 37,000 Stkr. med kun 4000 Stude, medens vi iøvrigt begyndte paa en betydelig Udførsel af Kød, som jeg straks skal komme ind paa.

For vor Kvægudførsel fulgte nu nogle rolige Aar indtil 1906. Kun Skade, at vi ikke havde kunnet forudse det. Usikkerheden lod sig ikke fjerne, vi maatte stadig holde os forberedt paa ny Forbud eller indskrænkende Fortolkninger af de allerede bestaaende, som alle skyldtes politiske Hensyn, og det saa meget mere som den sidst truffe Ordning, som alt omtalt, ogsaa maatte bidrage til at øge Misfornøjelsen blandt de tyske Landmænd i Karantænebyernes Omegn.

Kvægudførslen steg derfor kun langsomt; i Treaaret 1900—02 til gns. 43,000 Stkr. aarlig, hvorunder Studenes Antal sank ned til under 2000 Stkr. Dog da Prisen paa Oksekød i Almindelighed holdt sig højere i Tyskland end i England, hvor den efter den abnorme Stigning i 1902, som jeg tidligere har omtalt her i Selskabet, endog faldt meget stærkt, medens den steg ligesaa stærkt i Tyskland, saa begyndte vor Kvæg- og Kødudførsel at vokse. Det saa ud, som om man igen i Danmark begyndte at tillægge Fedning af Hornkvæg virkelig Betydning til Trods for de truende Skyer, som viste sig i Horisonten, og som man vidste vilde komme frem i Form af forhøjede Toldpaalæg, hvad man ogsaa fik i 1906. Kvægudførslen steg efter 1902 med over 2000 Stkr. aarlig, saa at den i 1905 naaede op til 120,000 Stkr. (3000 Stude), i Antal det samme som i 1883, da vor Kvægudførsel til England var paa det højeste. Beskaffenheden var ganske vist ikke den samme, men saa er heri heller ikke medregnet det udførte Kød, som nu var kommen til i betydelig Mængde.

Vi var nemlig kommen ind paa Slagtning efter en større Maalestok, da vi maatte indskrænke Kvægudførslen i 1898. Tyskland fik saaledes allerede det Aar 9 Mill kg

og i 99: 11,5 Mill. kg Kød, medens henimod 3 Mill. kg gik til England og 1 à 1,5 Mill. kg til Norge. Da Toldforholdene i Tyskland før 1906 i flere Tilfælde stillede sig gunstigere for Indførsel af Kød end af Kvæg, og Prisen i de nævnte Aar i Reglen var højere der end i England, saa sendte vi, trods alle Hindringer, saa godt som hele vor Udførsel af Kvæg og Kød til Tyskland ligesom tidligere. Dog bevirkede Slagtningen, som vi var bleven nødt til at arbejde med til Stadighed, at det blev lettere for os end i de foregaaende Aar ogsaa at benytte det engelske Marked, naar Prisforholdene en kort Tid stillede sig gunstigere der, og i enkelte Aar er der derfor tillige bleven sendt større Mængder Oksekød dertil. Det var saaledes Tilfældet i 1900 og især, som før nævnt, i 1902, da England fik 7,5 Mill. kg. Med det stadige Prisfald i England ophørte dette, og Afsenderne, som snart lærte at finde sig til Rette under de nye Former for Omsætningen med Tyskland, sendte fra 1900 til 04 gns. 7 Mill. kg Oksekød aarlig foruden det levende Kvæg dertil, og uagtet den tyske Kødssynslov, der var traadt i Virksomhed i 1902, og hvis Paragrafer stadig underkastedes ny og skærpene Fortolkninger, lagde betydelige Hindringer i Vejen for Indførslen af Kød, saa steg dog Indførslen heraf fra Danmark yderligere i de omtalte gode Aar indtil 1906 til gns. 10 Mill. kg aarlig, hvad der omtrent kan anslaaes til 50,000 Oksekroppe.

Vor Udførsel af Kvæg — levende og slagtet — naaede saaledes i 1905, hvor den vel nok var noget paavirket af den forventede Told, op til 170—180,000 Stkr., og det maa vel erindres, at dette Resultat var naaet, uden at der fra vor Side var bleven lagt synderlig Arbejde ind paa at udvikle og forbedre vor Produktion af Slagtekvæg eller at tilpasse det for det tyske Marked. I den Retning kunde vi være naaet betydeligt videre, naar ikke de vekslende Hindringer og Uvisheden om, hvad den ventede Toldforandring vilde bringe, havde været til Stede og tvunget os til at nytte Øjeblikket saa godt, vi kunde. Det blev derfor i Virkeligheden Mælkeribesætningerne, der kom til at nyde

godt af den skildrede Udvikling, der begunstigede en tidligere Fedning af Udsæterkøerne og unge Dyr — Kvier, som man ønskede at udsætte, samt Tyre, der i Reglen betales højt i Tyskland — foruden at den fremkaldte en stærk og i Reglen lønnende Kalvefedning. Jeg skal forbigaaende bemærke, at der næppe er bleven taget tilstrækkeligt Hensyn til disse Forhold under den endnu staaende Strid om vor Smørproduktions Rentabilitet.

Prisen paa Oksekød var i 1905 og i Begyndelsen af 1906 — før Toldforandringen — naaet saa højt som nogensinde tidligere i Tyskland, og da Svineprisen stod paa Højde hermed, synes de fornyede højroastede Klager over »Kødnød«, som da fremkom, vel begrundede og pegede hen paa, at Kødmangelen havde naaet en betænkelig Højde. Dog med »Kødrummelen«, som de tyske Agrarer ikke ganske med Urette kaldte den, er det saa sin egen Sag. Priskurven for Slagtekvæg for Tyskland er, med Undtagelse af et enkelt Aar, steget stadig siden 1896, hvorimod Klagerne over Kødmangel kun har meldt sig i 1897—98, 1901—02, 1905—06 og nu sidst i 1910, altsaa Aar med høje Flæskepriser og saaledes udelukkende afhængig af disse. Flæsket er den egentlige Folkenæring i Tyskland, som Faarekødet er det i England, og Svineproduktionen har nærn beskyttet ved et endnu strengere gennemført Afspærringssystem for Svin og Flæsk end for Kvæg og Kød. Følgen heraf har været en aldeles regelmæssig Stigen og Falden i Produktionen af Svin, der har fulgt de hjemlige Priser, som paa Grund af Indførselsforbud ikke har kunnet reguleres gennem Tilførsel udefra. I Aarene med Kødmangel nærmer Prisen paa Flæsk sig stærkt til Prisen paa Oksekød, ja kan endog naa op derover, hvorimod det i de mellemliggende Aar kan være indtil 40 Pfg. pr. kg billigere.

Hvor man har aarlige Kreaturtællinger træder den toaarige Veksel i Svinebestanden stærkt frem. Den var med de høje Priser i 1905—06 i Preussen saaledes naaet op til 15,36 Mill. Stkr., men faldt med Prisen i 1907 til 15,10

Mill. Stkr. og i 1908 endog 13,40 Mill. Stkr. for nu atter at gøre Turen opad og — bringe Flæskepriserne ned ad. At der jævnsides med denne periodiske Veksler er en stadig Stigen af Prisen, ligesom for Oksekødet, saa at det, der i de sidste Aar er bleven betegnet som lave Svinepriser, naar betydeligt op over de Priser, som man ansaa for høje under Dyrtidsperioden i 1897—98, samt at der ogsaa har fundet en Forøgelse af Svinebestanden Sted, er Forhold, som jeg tidligere flere Gange har haft Lejlighed til at omtale og derfor ikke paa ny skal komme ind paa.

Der lader sig ikke paavise det samme regelmæssige Forhold mellem Kvægbestandens Størrelse og Prisen paa Kvæg og Oksekød i Tyskland. Stigningen fra Aar til Aar siden 1901 (i Aaret 1900 havde der været et lille Prisfald) kan synes ret paaafaldende, naar man ser hen til, at Kvægbestanden fra 1900 til 1907 var steget ca. 9 pCt., og saaledes omtrent havde holdt Skridt med Befolknings-tilvæksten, tilmed da Svinebestanden i sidstnævnte Aar var forøget meget betydeligt. Men det bliver forklarligt, naar man ser, at medens der i 1900 har været 336 Stkr. Hornkvæg paa hver 1000 Mennesker i Riget, saa var der i 1904 kun 326, og først i 1907 er Tallet naaet op til 330 Stkr., næsten det samme som tidligere. Aaret 1901 var et daarligt Høstaar, der havde en Formindskelse af Kvægbestanden til Følge, saa at man i 1902 og 03 havde et betydeligt Deficit fra dette Aar at dække, forinden en Forøgelse kunde finde Sted. Da 1904 atter var et uheldigt Høstaar, var det først i 1905, at man for Alvor kunde arbejde paa en Forøgelse af Kvægbestanden, hvortil man stærkt tilskyndedes af de forventede høje Priser, som Toldloven i 1906 skulde opretholde. Ved Rigestillingen i 1907 viser det sig derfor, at Kvægbestanden var bleven forøget med ca. 7 pCt. siden 1904, men tillige, at 36 pCt., eller over $\frac{1}{3}$ af Tilvæksten, skyldtes Kalve under 3 Maaned. Køernes Antal er i den 3-aarige Periode forøget 5 pCt., men i Forhold til Befolkningsmængden er der dog, ligesom i 1904, kun 175 Stkr. for hvert 1000 Mennesker,

medens der i 1900 var 180 Stkr. Man havde saaledes, trods den stærke Stigning af Bestanden, ikke for meget Slagtekvæg i 1906 og 07 — Aar, der udmærkede sig ved stor Købeevne hos Befolkningen — og Prisen stiger derfor ogsaa fra 147 M. til 161 M., dels som Følge af Toldbeskyttelsen og dels af Kvægknapheden. Først i Løbet af 1907 og 08 kunde man komme til at høste Frugt af det store Tillæg fra de to foregaaende Aar, men da havde man allerede igen ophørt at fortsætte ad den Vej. De store Forventninger om Kødproduktionens Rentabilitet skuffedes, og den gamle Regel »corn up, horn down« syntes særlig at bekræfte sig for Tysklands Vedkommende. Skønt dette Land vistnok var mindre berørt af den da herskende økonomiske Krise end andre europæiske Lande, faldt Kødprisen forholdsvis stærkt i 1908. Man ophørte derfor at lægge Kalve til som de foregaaende Aar, og da Aaret 1909 tilmed blev et daarligt Græsaar, reducerede man end yderligere Kvægbestanden, hvorved Prisfaldet blev endnu stærkere, saa at Gennemsnitsprisen for dette Aar kun var ubetydeligt højere end i 1905, før Toldforhøjelsen. Den rigelige Tilførsel af Slagtekvæg til Slagtehusene, der maatte vise sig som den naturlige Følge af den skildrede Tilstand, fremføres som oftest som Bevis for, at man havde Slagtekvæg nok, uagtet de aarlige Tællinger i Preussen tydeligt har klarlagt Forholdet. Dér var saaledes i 1908 21,4 pCt. færre Kalve end i 1907, og i 1909 atter en Formindskelse af 6,5 pCt. Kalve, 8 pCt. Ungkvæg fra $\frac{1}{4}$ til 1 Aar, og 7 pCt. i en Alder af 1 til 2 Aar. En Opgørelse af Rigstællingen i 1910 vil derfor sikkert bringe en slem Skuffelse, hvorpaa man iøvrigt er bleven forberedt gennem en foreløbig Tælling i Bayern d. 1. Oktbr. 1910, der har vist en Tilbagegang af 6,4 pCt. af hele Kvægbestanden der.

Fra Landbrugets Side har man søgt at fastslaa, at trods en mulig Formindskelse af Kvægbestanden raader man dog over mere Kød end før, fordi Kreaturerne vejer mere og Omsætningen sker hurtigere, samt at Tyskland desuden har kunnet faa ubegrænset Tilførsel af Kvæg fra Østrig-

Ungarn og Danmark og af Okskød fra andre europæiske Lande. Disse Lande maatte, trods de sanitære Forholdsregler, lige saa vel som Danmark have kunnet forøge deres Tilførsel, hvis de høje Priser i Tyskland havde været begrundede i Kød mangel, og ikke blot skyldtes den almindelige Prisstigning.

(Slattes.)
